

Digitale nieuwsbrief voor kunst, cultuur en onderwijs

In CultuurCourant #8 gingen wij uitgebreid in op Kunstkracht 10 en de nieuw ontwikkelde leerlijnen muziek, dans en theater. Het was geweldig om te zien hoe tijdens de Kunst & School Conferentie op 8 oktober jl. 80 leerkrachten van 25 basisscholen in workshops aan de slag gingen met deze leerlijnen, en tevens met literatuur & filosofie, beeldende kunst en erfgoed. Veel leerkrachten zetten zo een belangrijke stap in het opdoen van inspiratie en het verlagen van de drempel om kunst en cultuur in de klas bij de leerlingen te brengen.

De conferentie markeerde een overgang van theorie naar praktijk: in beweging zijn tijdens de workshops. Maar ook aanbod ontdekken en netwerken op de culturele markt. Evenals kennis absorberen van neurowetenschapper Erik Scherder en vermaakt worden met muziek, dans en theater. In deze CultuurCourant blikken wij met foto's, citaten en een samenvatting van de evaluatie terug op een zeer geslaagde dag.

De ontwikkelde lessen implementeren en bij de kinderen in de klas brengen: daar komt nogal wat bij kijken. Scholen moeten visie op cultuureducatie ontwikkelen en leerkrachten de benodigde vaardigheden opdoen om aan de slag te kunnen. Westland Cultuurweb biedt daarbij concrete ondersteuning en scholing. Verderop in deze CultuurCourant komt de intensieve trainingmiddag aan bod die eind oktober plaatsvond op de Eerste Westlandse Montessori-school in Monster. Ook bieden wij hulp aan de Westlandse culturele organisaties om een deel van de leerlijnen te kunnen ontwikkelen en aanbieden.

Kortom, er wordt op diverse fronten keihard gewerkt aan de cultuureducatie "nieuwe tijd". Voor de leerlingen in Westland!

Jeroen Kunstman,
directeur Westland Cultuurweb

Nieuwe plannen maken

Sinds de conferentie zijn alweer flink wat plannen en nieuwe afspraken gemaakt met meerdere basisscholen. Tijdens deze afspraken wordt bekeken hoe cultuureducatie op dit moment in de school vorm krijgt. Daarnaast wordt met elkaar gezocht naar mogelijkheden om, al dan niet aanvullend, met de leerlijnen van Kunstkracht 10 aan de slag te gaan. Met grote aandacht voor het vinden van een manier die zo goed mogelijk past bij de school!

Wilt u ook in gesprek met Westland Cultuurweb? Neem dan contact op met Ilona Rozenboom via irozenboom@westlandcultuurweb.nl.

'Cultuureducatie met Kwaliteit' in Westland stimuleert cultuureducatie in het primair onderwijs, de ontwikkeling van doorgaande leerlijnen en de relatie van scholen met hun sociaal-culturele omgeving.'

Terugblik op de Kunst & School conferentie

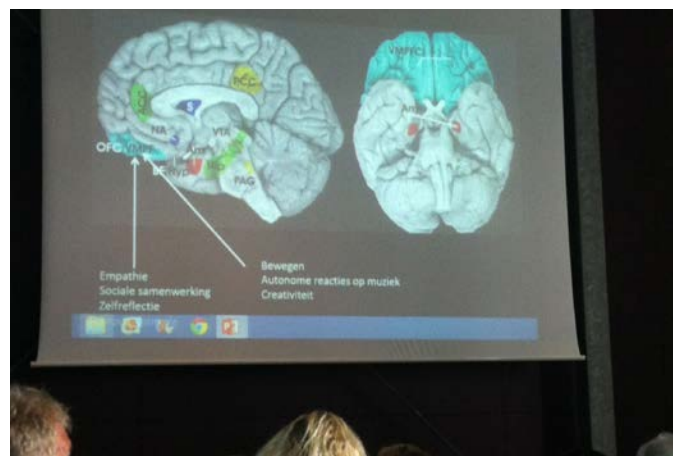
Woensdag 8 oktober jl. vond in de inspirerende locatie van Themapark De Westlandse Druif in Monster de eerste Kunst & School Conferentie plaats. Ruim 180 deelnemers meldden zich aan uit het onderwijs, het culturele veld, de politiek, maatschappelijke organisaties enzovoorts.

Deze jaarlijks terugkerende conferentie is onderdeel van het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit in Westland' (2013-2016). De doelstelling van deze regeling is cultuureducatie bereikbaar en toegankelijk te maken voor alle basisscholen en leerlingen in Westland.

“Het was heel verfrissend eindelijk eens iets te kunnen ‘bijgescholen’ op creatief gebied; de nadruk ligt normaal altijd op cognitieve zaken en leerlingvolgsystemen. Het was heel inspirerend allemaal. Ook de lezing van Erik Scherder was heel boeiend, leerzaam en ook nog humoristisch.”

In beweging!

De conferentie van dit jaar markeerde voor een belangrijk deel de overgang van theorie naar praktijk. Er is sinds de start van de regeling al ontzettend veel gebeurd. Zo zijn inmiddels de leerlijnen dans, theater en muziek ontwikkeld die door de basisscholen (deels) gratis gegeven kunnen worden. Daarnaast zijn sinds het begin van de regeling al drie cursussen 'Interne Cultuurcoördinator' opgestart. Deze cursus geeft handvatten voor leerkrachten om als coördinator beleid te maken voor cultuureducatie in de school: hoe zien wij als school cultuureducatie en hoe willen we het voor de leerlingen in het lesprogramma opnemen én verankeren. Binnen de leerlijnen is expliciet ruimte gelaten voor aanbod dat door Westlandse culturele organisaties ontwikkeld en gegeven kan worden. Voorwaarde voor scholen en culturele organisaties om met elkaar samen te werken is ook dat zij elkaar regelmatig treffen en informatie uitwisselen.

Ontwikkeling, ontmoeting en deskundigheidsbevordering

Al deze elementen kwamen terug in het programma van de Kunst & School Conferentie 2014: lesontwikkeling, ontmoeten en deskundigheidsbevordering. Het middagedeelte van de conferentie bestond uit een serie workshops en inspiratiesessies voor leerkrachten, interne cultuurcoördinatoren en directeuren uit het basisonderwijs. Naast presentaties waarin werd verteld hoe de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit in Westland is vormgegeven, werden deelnemers in verschillende workshops letterlijk in beweging gebracht. In de workshops dans, muziek en theater gingen de aanwezigen heel praktisch aan de slag met voorbeeldlessen die inmiddels zijn ontwikkeld binnen het programma Kunstkracht 10 (zie hiervoor ook www.westland-cultuurweb.nl).

Voor de disciplines beeldende kunst, erfgoed, literatuur & filosofie zijn de leerlijnen momenteel in ontwikkeling. Ook binnen deze disciplines was gezorgd voor sessies om de deelnemers te inspireren met voorbeelden voor in de klas.

De avond was speciaal voor vertegenwoordigers van culturele organisaties. Op het programma stonden de onderwerpen van Bestuurlijke vernieuwing & versterking door de Van Poelje Academie en het creëren door organisaties van cultuureducatie-aanbod voor de basisscholen, zowel aanvullend op de leerlijnen als lesaanbod binnen de leerlijnen van Kunstkracht 10. De avond werd afgesloten met een drankje in het restaurant van De Westlandse Druif.

Lezing, culturele markt en intermezzo's

Wethouder Marga de Goeij die zowel onderwijs als cultuur in haar portefeuille heeft heette alle deelnemers welkom tijdens het plenaire gedeelte dat voor iedereen met interesse voor cultuureducatie toegankelijk was. De lezing door prof. dr Erik Scherder over de werking van het brein en de culturele markt met soep en broodjes vormden een moment om te luisteren en te ontmoeten. Met leuke intermezzo's door Plankiers Toneel met improvisatietheater, spektakel door slagwerkgroep Kabaal!, twee jonge leerlingen van muziekvereniging De Phoenix en een grote groep jonge dansers van balletschool Papillon.

“Goede workshops waarbij met name die over Kunstkracht 10 zorgden voor veel duidelijkheid. Inspirerend, zin om er mee aan de slag te gaan.”

‘Leer lijnen’ met Plankiers Toneel

Leerlingen van muziekvereniging De Phoenix lieten van zich horen

Culturele markt

Ontmoeten en netwerken tijdens de culturele markt

Evaluatie

Tijdens en via e-mail na afloop van de conferentie heeft Westland Cultuurweb middels een evaluatieformulier de eerste Kunst & School Conferentie geëvalueerd onder de aanwezigen uit het onderwijs en het culturele veld. De conferentie kreeg van de respondenten het gemiddelde cijfer van een 8! Op hoofdlijnen waren de reacties:

- De inhoud van de workshops en de begeleiding door de workshopleiders werd in overwegende mate als uitstekend ervaren. De duur van de workshops had volgens enkelen iets langer mogen zijn;
- De culturele markt is door het merendeel van de respondenten als positief ervaren. Het netwerken mag de volgende keer nog meer de

ruimte krijgen.

- De praktische insteek van de conferentie werd zeer gewaardeerd en is voor herhaling vatbaar.

Het evalueren van de activiteiten binnen 'Cultuureducatie met Kwaliteit in Westland' is voor Westland Cultuurweb van belang om te kunnen toetsen of het doel van de activiteiten wordt bereikt en waar nodig veranderingen aan te brengen.

Hartelijk dank aan degenen die het formulier hebben ingevuld!

Ervaringen tijdens de conferentie

Tijdens de conferentie vroeg onze medewerkster Kate van Elswijk vele deelnemers naar hun verwachtingen en ervaringen tijdens de conferentie!

Over de workshop dans:

Workshopleider Daniëlle van der Meer van Dance Expression legde tijdens de workshop uit dat leerkrachten geen danservaring nodig hebben om voor de klas de basislessen van deze leerlijn te kunnen geven. Deze workshop was er dus vooral op gericht om dat te laten zien en ervaren én mogelijke schroom om te dansen weg te nemen. Gestart werd met een choreografie van dagelijkse bewegingen zoals lopen, fietsen, zitten, tandenpoetsen en je jas aan doen. Aan het einde van de workshop ging men dansend het lokaal door.

"Origineel, andere invalshoek, niet verwacht!"

"Wij zijn pilotschool voor deze leerlijn. Met deze workshop hopen we meer informatie en inzicht te krijgen in de leerlijn dans, zodat wij straks in staat zijn goede feedback te kunnen geven op de gemaakte lessen."

"Ik vind dansen verschrikkelijk moeilijk en zet me door mee te doen aan deze workshop over een bepaalde drempel heen. Voor mij is dit een hele stap. Ik heb meer inzicht gekregen in de bedoeling. Nu was het leuk omdat er een professional op dansgebied hielp met de choreografie, straks doe je dat voor de klas zelf. Is dat haalbaar?"

"De workshop Literatuur & Filosofie heeft me wel tot nieuwe inzichten gebracht. Literatuur is makkelijk toe te passen in de klas door bijvoorbeeld een prentenboek. Erg leuk gedaan!"

Over de workshops theater en muziek:

“Ook wij zijn pilotschool en daarom ben ik aangesloten bij de workshops over de leerlijnen theater en muziek.

Na de workshops bleek dat je het helemaal niet zo moeilijk hoeft te zoeken, het is vrij simpel en goed toepasbaar. Ook leuk om als team te doen. Zeker nuttige workshops!”

“Ik heb voor de workshop muziek gekozen, juist omdat dit mij niet ligt. Het is niet echt mijn ding en ik heb het ook nooit geleerd, hier ligt dus wel een drempel. Daar moet ik overheen stappen wil ik de leerlijn goed kunnen toepassen.”

Inspiratieles beeldende kunst:

“We willen graag nieuwe inzichten over hoe je kinderen met beeldende kunst in aanraking kan laten komen.

Creatief bezig zijn is goed voor de motoriek van kinderen. Tegenwoordig is er steeds meer nodig om kinderen te vermaken, dus deze workshop is meer dan welkom en is een goed vertrekpunt voor een leerlijn.”

Aanwezige bij de workshop ‘Cultuureducatie-aanbod ontwikkelen’: “Ik zit hier omdat ik de interesse heb om muziek bij kinderen over te brengen. Cultuurweb biedt de kans om dit op een professionele manier te doen. Het maakt het voor mij nu ook voor het eerst bereikbaar door de ontwikkeling van de leerlijnen. Ik wil hier zeker mee aan de slag.”

“Ik wil graag nieuwe ideeën opdoen en anderen ontmoeten. Daarnaast ben ik nieuwsgierig naar de leerlijnen. Deze workshop zou een goede toevoeging zijn voor onze school als leerlijn. Echter de kosten zijn op school vaak een probleem, bijvoorbeeld die van materiaalkosten. Wat een oplossing zou kunnen zijn is samenwerking zoeken met lokale bedrijven of op zoek gaan naar gratis materialen. Zoals oude fietsbanden van de fietsenmaker.”

“Wij waren aanwezig om de ontwikkeling van cultuuronderwijs te kunnen verbeteren in onze school.”

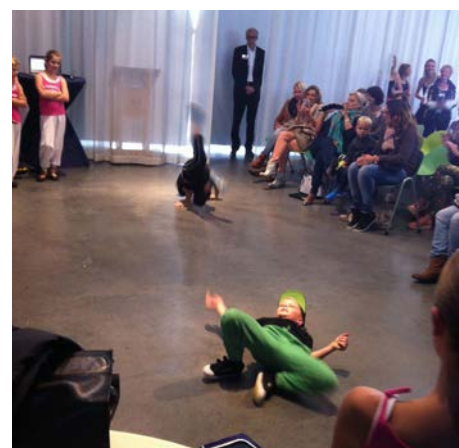
Erfgoed met Historisch Archief Westland:

“Ik vind erfgoed een moeilijk onderwerp voor in de klas, daarom wil ik met de workshop ideeën opdoen. Het is

belangrijk dat kinderen weten waar ze vandaan komen.”

“Wij hadden voorafgaand geen bepaalde verwachtingen, we zijn puur vanuit onze eigen interesse voor historie hierheen gegaan. De heer Buskes kan erg enthousiast vertellen en heeft goede ideeën. Vooral heel leuk voor de groepen 6 en 7.”

Dans door balletschool Papillon

Inspiratie

Onbewust leren doe je zo! Creatieve oplossingen 'bedenken' tijdens het slapen:

Complexe vraagstukken laten zich het beste oplossen tijdens onbewust denken. De kenmerken van onbewust denken kunnen goed van pas komen in leerprocessen:

In januari overleed een van de meest invloedrijke denkers over kunstonderwijs, Elliot Eisner, op tachtigjarige leeftijd. Voor Eisner was kunstonderwijs van het grootste belang voor de ontwikkeling van de denkvermogens van kinderen. Zijn werk blijft relevant voor het denken over de kwaliteit van kunstonderwijs: Dit zijn de tien lessen van Elliot:

Leerlijnen in de praktijk

De ontwikkelde leerlijnen muziek, dans en theater van Kunstkracht 10 worden, per groep van de basisschool, opgebouwd uit vijf basislessen, vijf verdiepende lessen en vijf workshoplessen.

De basislessen zijn zó gemaakt dat ze door de leerkrachten zelf aan de leerlingen gegeven kunnen worden. Oftewel: (professionele) ervaring in deze kunstdisciplines is geen vereiste om de lessen te kunnen geven.

Toch zijn er nog wel wat stappen te zetten voordat een les 'van papier' voor de klas gegeven kan worden. Wat precies nodig is, kan per school verschillen. Een eerste stap is te bepalen wat de visie van de school op cultuureducatie is. Vervolgens kun je de vraag stellen met welke disciplines je als school aan de slag wilt en hoé je dat wilt doen.

Pilotscholen

Op het ogenblik zijn er in Westland zeven scholen die als pilotscholen met één of meerdere leerlijnen (dans, theater, muziek) aan de slag gaan. Zij worden begeleid bij het implementeren van de lessen. Ook

worden leerkrachten geholpen bij het ontwikkelen van vaardigheden om de lessen te kunnen geven. En wat natuurlijk ook van groot belang is: de pilotscholen geven feedback op de ontwikkelde leerlijnen, die waar nodig aangepast zullen worden.

In de praktijk op de Eerste Westlandse Montessorischool

De Eerste Westlandse Montessorischool (EWMM) is pilotschool voor de leerlijn theater. Eind oktober werd door Westland Cultuurweb een intensieve trainingmiddag gegeven aan alle leerkrachten. Hoe een training eruit ziet, is afhankelijk van de vraag en de behoefte van een school. Maatwerk vormt het uitgangspunt. Bij de EWMM was de wens om groepsgewijs leerkrachten te trainen die werkzaam zijn in de onderbouw, middenbouw en bovenbouw van de school.

Colofon

CultuurCourant Westland is een uitgave van Westland Cultuurweb. Deze digitale nieuwsbrief bericht over kunst, cultuur en onderwijs in Westland.

Redactie:

Jeroen Kunstman
Wendy van Es
Ilona Rozenboom
Kate van Elswijk
Derske Naafs

Vormgeving:

Mangoa Ontwerp

Nieuwsbrief

Heeft u deze Cultuur-Courant doorgestuurd gekregen via een bekende en wilt u de nieuwsbrief standaard ontvangen?

Stuur een berichtje naar info@westlandcultuurweb.nl
Aanmelden kan ook via www.westlandcultuurweb.nl

@Cultuurweb

[facebook.com/westlandcultuurweb](https://www.facebook.com/westlandcultuurweb)

website: www.westlandcultuurweb.nl

De eerste trainingmiddag werd aan de drie groepen leerkrachten gegeven door Derske Naafs, Andrea van Schie en Remko Weijer. Hiermee houdt de coaching door Westland Cultuurweb nog niet op. In overleg met de school worden nu de vervolgstappen besproken. Voorbeelden van training kunnen zijn het verder 1-op-1 begeleiden van leerkrachten of een verdiepende training op dat wat al is geleerd.

Pilotscholen

De huidige pilotscholen (schooljaar 2014-2015) zijn naast de EWMM ook de Andreashof in Kwintsheul, de Godfried Bomans-school in 's-Gravenzande, de Pieter Van der Plasschool en basisschool PiusX in Wieringen, en de Willemschool en De Zeester in Monster.

Ook interesse om pilotschool te worden? Neem dan contact op met Ilona Rozenboom via irozenboom@westlandcultuurweb.nl. Naast muziek, theater en dans kan uw school ook pilotschool worden voor de leerlijnen die momenteel worden ontwikkeld: beeldende kunst, erfgoed, literatuur & filosofie.

**KUNST
KRACHT 10**

“Als Intern cultuurcoördinator van de school is het belangrijk om op de hoogte te blijven van wat er aan nieuwe ontwikkelingen is.”